

Vychází 1., 10., 20.,
každého měsíce o 10.
hodině.

Expedicí se nachází v ši-
roké ulici, číslo 25,
1. poschodí.

Kdo všeckna čtyry čtvrt-
letí odebere, obdrží praemii.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl.
půll. 2 zl., celor. 4 zl.
rak. č. S poštou: čtvrtl.
1 zl. 15 kr., půll. 2 zl.
30 kr., celor. 4 zl. 60 kr.
rak. čísla. Pro státy ně-
mecké: půlletně 1 tol.
20 nov. gr., celoročně
2 tol. 40 nov. gr.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Expedice „Dalibora“ a kancelář pro opisování nachází se nyní v široké ulici čís. 25., 1. poschodí.

Jak se vyvinula ouvertura a co je její účel?

(Pokračování.)

Na tento způsob získala ouvertura co možná na rozmanitosti. Prostředky instrumentální byly tak značně zdokonaleny, tak do velikosti pohnány (jmenovitě v Německu), že se skladatel ze žádné strany více stisněna a skličena necítil. Největšího podivení zbudil ovšem v oboru ouvertury nesmírně velkolepý, na myšlenky a city bohatý duch Josefa *Haydna* a *W. A. Mozarta*. Podalif v hlavních časech jejich světového lesku od r. 1780 počínajíce v propracovaných *kvarlettech*, v *symfoniích* novou formou vynikajících jakož i ve vysoko poetických *ouverturách* žasnoucímú obecenstvu *vzorů*, na nichžto pečet genia vši vznešenosti, krásy bez vši pochybnosti vtačen jest. Na lehkých perutích roznesla se jejich sláva po všech zemích naší zeměkoule. Hrdiny tyto co do bohatosti myšlének a jednotoplné nádhernosti překonati považovalo se, pakli zcela ne za nemožné, aspoň za povážlivé. Vynikalif jak líbezností tak ryzou velkolepostí. Mnozí ovšem nedůvěřovali si s nimi zápasiti; avšak jiní majíce ducha a vnitřní síly byli přec duchem těchto mužů povzbuzeni a hleděli buď sesilněním nástrojů buď pestřejší barvitostí jména si dobytí. Tu však najednou vystoupil *L. Beethoven* se svými mohutnými skladbami. Též *Cherubini* počal užívati zvětšených sil a dosáhl, ne-li všude ve Francii, přec v Německu čeho si žádal. Je-li vnitřní proud myšlének bohatý a hluboký, je síla nástrojů na svém místě; posluchač dá si ji nejen líbit, nýbrž ona povznáší a ohromuje. Beethoven znal přede všemi ve svých ouverturách, symfoniích a jiných instrumentálních dílech nejsilnějších hmot k takové jednotě upotřebit, že právě pro to za třetího hrdinu se považuje. Něco menší síla duševní a méně pevná obezřelost byly by hmotě již něco nebezpečné. Místo co by mělo něco krásně a hřímavě působiti, dělalo by to bez mohutného vedení hřmot, bylo by to přemrštěno a dětskou hříčkou. Takto na-

lezáme již u jistého muže, jenž chová v sobě značnou tvůrčí sílu a značný, však jižně smyslný vzlet. Je to *J. Rossini*, jenž pro svou rozmanitě vábící vnađu časem i pro svou velkolepost s právem stojí v čele *nové italské školy*. Rossini vyniká v škole této tak velice, že se mu žádný z novějších italských skladatelů k boku postavití nemůže.

Avšak i výteční skladatelové němečtí pustili se, by obluby obecnstva dosáhli, do přeháněk a výstředností. K těmto náleží též *Karel M. Weber*.

(Pokračování.)

Berliozova hudební cesta v Čechách.

Podává Vítězslav Guth.

(Pokračování.)

Divadlo v Praze zdálo se, když jsem je ponejprv spatřil (1845) malé, tmavé, špinavé a špatně akustické *). Nový ředitel pan *Hoffmann* všemožně se vynasnažuje, aby je povznesl na vyšší stupeň. Společnost byla tenkrát lépe sestavena než největší jich část v Německu. První tenor, bariton (pan *Strakatý*), dámy *Grosserová*, *Kirchbergrová*, *Podhorská* zdály se mi býti výtečnými umělci, kteří, obdařeni krásnými hlasy, velmi hudební jsou — jako vůbec všickni *Čechové*. Personale orchestru a sboru stálo však s malými místnostmi až příliš v poměru, a odvážilo-li se divadlo někdy na nějaké větší, znamenitější dílo, tu musilo se k žalostnému zohavení útočiště bráti. Dekorace byly tomu zcela přiměřeny; pamatuju se, že jsem v *Gluckově* *Ifigenii* na *Taurisu*, ve finale čtvrtého jednání viděl loď, která měla právě do *Řecká* plouti, a jejíž strany pečlivě novověkými byly *děly* obsazeny.

*) Divadlo Pražské bylo as před dvěma lety přestaveno a skvěle upraveno; avšak k zlepšení akustiky divadla ničehož se neučinilo.

Stálý repertoar byl obyčejně lépe v scénu uveden, neutrpěl však nižádnou ujmu slabým zastoupením vokálních a instrumentálních hmot; neboť obsahoval z většího dílu malé, bídné kousky z franciny přeložené, které v Paříži už dávno z divadelních cedulí komické opery zmizely. Divadelní ředitelové jsou v celku všude titěží; jejich ostrovtip u vyslídění všedních jalovin jest rovněž tak velký jako jejich pudovitá nechuf k dílům, která se obviňují, že baží po čistotě slohu, po velikosti a novotě myšlének. Německo, Anglicko, Itálie a Francie podávají si v tom bratrsky ruce. Je-li jim volba svobodna mezi dvěma výtvoři, z nichž jeden sprostý; druhý ušlechtilý jest, mezi plodivým umělcem a bídným opisovačem, mezi duchaplnou odvážností a zkušenou, jalovou pošetilostí — tu osvědčil se výborný takt divadelních ředitelů vždycky!

Předložil jsem si často otázku, proč největší část těchto pánů, téměř ve všech zemích takovou určitou náklonnost chová pro všecko, co praví umělci, vzdělání veleduchové a sám i velký díl obecenstva za žalostivý průmysl uznávají. Ne snad, že by tyto jaloviny vždycky dosáhly většího úspěchu, než dobrá díla: seznáme často pravý opak toho; také ne proto, že by dobrá díla způsobovala větších vydání, nežli řemeslnické práce: obyčejně to bývá naopak. Snad leží příčina v tom, že důkladné, duchaplné skladby od každé osoby v divadle, od ředitele až k napovědovi bedlivost, pozornost, studium, trpělivost, od některých i ducha, nadání, vnuknutí požadují, kdežto ostatní výtvoři, zvláště pro lenochy, pro lidi prostřední vzdělanosti, pro lidi povrchní, pro nevědomce a hlupáky utvořeny jsou, a pročež zcela přirozeně mnohem větší počet příznivců naleznou. A ředitel zase miluje přede vším takové věci, jaké mu spokojenost jeho podřízených získají, kterýmž každý porozumí, aniž by se jim byl musel učit, které žádnou panující ideu, žádné příšlé zvyklosti neurazí, samolibosti nikoho neublíží, a neschopnost nikoho neodhalují; zvláště ale takové věci, jichž provedení mnoho času nepožaduje, skladby, které, podobně jako úslužná děvčata, velké okolky nedělají a s velkým odporem se nepotkají.

Dále nalezneme také ředitele, kteří zehravě na tom stojí, aby sami ke všemu ruku přiložili, a pročež nepřátelsky o všech dilech smýšlejí, která bez napomáhání spisovatelova na jeviště uvést nelze. Vždyť by důležitost, která by se tím spisovateli přidělila, znamenitosti ředitelově na ujmu byla. Správce lodi, před svými vlastními plavci pokořen, přístavnímu kormidelníku nikdy neodpustí, který k nečinnosti ho přinutiv tím do řady obyčejného poručíka anebo ještě níže ho sesadil. — Ještě jiní jsou v jistých věcech praví šilenci; Ipí poráde na jedné a též myšlénce, na jistém pořádku

událostí, na jistém počasí, na jistých oděvech, dekoracích, divadelních efektech atd. A toho svého koníčka musejí, ať se to hodí nebo ne, při všech příležitostech užítí. Jen abych jeden příklad uvedl: Pan *Duponchel*, ředitel pařížské velké opery blouznil vždycky, blouzní ještě a bude vezdy blouznit pro kardinála s červeným kloboukem a s nebesy. Opery bez toho — a je jich přece mnoho — nemají pro něho ni nejmenšího půvabu. *Méry* pravil jednou, že kdyby Pánbůh v nějaké nové opeře měl roli, že by ho *Duponchel* do svého oblíbeného obleku jistě také zakuklil. A kdyby mu proti tomu namítnul: „Ale vždyť já jsem přece Pánbůh! nesluší se to, abych v takovém obleku vystoupil,“ odpovéděl by mu pan *Duponchel*: „Račiz mi odpustiti, Vaše Věčnost, ale to nejde do konce jinak. Vaše Neskonalost musí do toho krásného kroje se obleci a pod nebesama si vykračovati; vždyť bez toho by *moje opera* nedosáhla štěstí.“

To všecko ale nemá pražádný potah míti na tehdejšího ředitele Pražského divadla. Byl to muž ctihodný, málo zběhlý — jako obyčejně — v hudebních záležitostech, ale vážený a milovaný — jako neobyčejně — od svých podřízených, kteří toho také velice želeli, že špatným stavem svých záležitostí přinucen byl svého místa se vzdáti. Také *Pokorný*, ředitel divadla u Vídně, v rakouském hlavním městě, přináleží mezi ctihodné výminky. Podnikatelů divadel, kteří na vlastní své útraty je spravují, není v Německu právě hojný počet. Známe jich jen pět nebo šest: divadlo v Lipsku, v Praze, dvě ve Vídni (divadlo u Vídne a divadlo Josefovské), německé divadlo v Pešti a ono v Hamburku. Ostatní stojí všechna pod správou titulovaných *dvorních*, (ač ne vždycky *zdvorných*) intendantů, kteří z nich na účet svých knížat těží. Navzdor tomu, jak tito obyčejně se svými podřízenými nakládají, musí se přece přiznati, že oni v celku vždy raději u takového hraběcího, nebo u ředitele nějakého svobodného pána, než u soukromého ředitele bývají. Větší jistota, že se jim služné zaplatí, doživotní engagement, dání do pense, ano sám i okázalý titul „*dvorní herec*“ nebo „*dvorní zpěvák*“ (můj Štyrčan byl tím také!) to vše je příčinou, že aristokratický tón mnohých oněch „spanilých“ intendantů přehlédnou a přeslechnou. Budiž tomu však jakkoliv, dají se přece mezi německými představenými divadel takové sotva nalézt, jaké Francie po třicet let již zplodila. Žádnému německému divadelnímu řediteli nebudou jména *Gluck* nebo *Mozart* a jejich nesmrtelná díla neznáma; o Francouzsku mohl by však člověk velký počet, víře nepodobných věcí o tom uvést. Jistý ředitel opery, navštíven byv od *Cherubiniho*, tázal se jej, ačkoliv mu tento své jméno přeslabykoval, jakým řemeslem se zanáší, jestli patří k opernímu personálu, a totiž jest-li ballet

nebo strojnické služby v jeho oboru jsou. Téměř za tohotéž času nalezal se *Cherubini* jednou večir, provozovav ráno novou mši s největším úspěchem, v společnosti u „podintendanta krásných umění,“ kde se mu od něho této podivné poklony dostalo: „Vaše mše jest velmi krásná a zásluhy nepopíratelné; ale proč pak se obmezujete vždycky jen na kostelní hudbu? Měl byste napsat také jednu operu!“

Ostatně máme přece v Paříži v čele jistých divadel také muže, kteří při pravé zdvornosti zdravý rozum, mnoho ducha a literární (nepravím *hudební*, neboť to se nikdy nenáskytne) důležitosti požívají. Mezi ty přináležel jmenovitě před dvěma roky zesnulý *Harel*, jemuž se přiřkla cena od akademie na nejlepší chvalořeč na *Voltaire-a* vypsaná. Při tom mi napadá vtip, k němuž znamenitému *Lemaitre-u* příležitosti zavdal. — *Harel* byl ředitelem divadla u brány sv. Martina. Jeden z našich spisujících velkých pánů (starého slohu), velmi bohatý a velmi „umění milovný“ dal na tomto divadle jistou truchlohru, jež z vlastního jeho pera pocházela, představovati; uvedení v scénu stálo ho však velké peníze. *Lemaitre* byl právě u *Harela*, když pán *C.* mu výlohy za dekorace, obleky atd. zapravil; autor myslil, že je konečně již hotov, tu předložil mu ředitel ještě účet tří nebo čtyř tisíců franků co *výlohy za provazy* u mašinstva. Velký pán, velice se nad tím rozhorliv, začal mluvit o loupežnictví a j., musil ale konečně přece zaplatiti a odešel zcela rozjitřen. *Lemaitre*, pozorovav tajně ten směšný výstup, zaklepal nyní řediteli na ramena, řka: „Nepozorlivče vždyť měl ještě hodinky s sebou!“

(Pokračování.)

České perle,

koncertní fantázie pro piano, složil Ed. Nápravník, op. 3

Každý týden skoro vycházejí skladby na české národní písně, buď k tomu buď k onomu účeli složené. Pučít z pera skladatelů, jako houby ze země, a když i název dostatečně udává, ku kterému druhu náležejí: mají přec to pospolitě s houbami, že se užitečné od škodlivých na první pohled snadno poznati dají. A skutečně tropí se v novějším čase s aranžováním (zhusta však deranžováním) českých národních písní tolik neřestí a nezřídka na ujmu jejich melodijesní a rytmické charakteristiky tolik umělůstek, že ctěným skladatelům za uvedení těchto krásných hudebních klenotů do tanečních salů velikými díky (??!) zavázání jsme.

Nechť se toto poznamenání tak nevykládá, jako kdyby jsme zde s nějakým, do tohoto oboru sahajícím

plodem co dělati měli. Již na první pohlednutí poznáváme v tomto zdatném a chvalně známém pianistovi velmi nadaného skladatele, jehož „České perle“ (op. 3.) s to jsou, úsudek o jeho talentu pronesený úplně potvrđiti.

Nedrže se obyčejné formy variací, spracoval p. Ed. *Nápravník* čtyry písně „Když měsíček spanile svítil,“ — „Horo, horo vysoká jsi,“ — „Pod dubem, za dubem“ — a „Hej Slované“ velmi brillantně a duchaplně a spojil je varirováním a buď částečným buď celistvým užitím čtyř temat tak obratně a vkusně mezi sebou, že se tato fantázie právě co do formy *ku každému koncertnímu přednesu* hodí. Pan Ed. *Nápravník* vystupuje zde naskrz co rutinovaný a nejen v nástroji nýbrž i v hudební theorii dokonale sběhlý skladatel. Nápěvy za základ položené jsou ovinuty brzy něžnou figurací v pravé ruce, brzy však sršivě hrnucími se oktávními chody v levici a jakkoliv žádné z těchto zde zpracovaných písní co do provedení jakási přednost dáti se nemůže, dlužno přec podotknouti, že pan skladatel k závěrku si nejlepší ponechal a píseň „Hej Slované“ nejprv levici, pak pravici přiděliv s takou volností ji variroval a takým pletivem zajímavých figurací ji ozdobil, že z nich thema tato jako žárná hořící nif vždy prokmitá a při obratném a rázném přednesení velkolepého efektu docíliti musí.

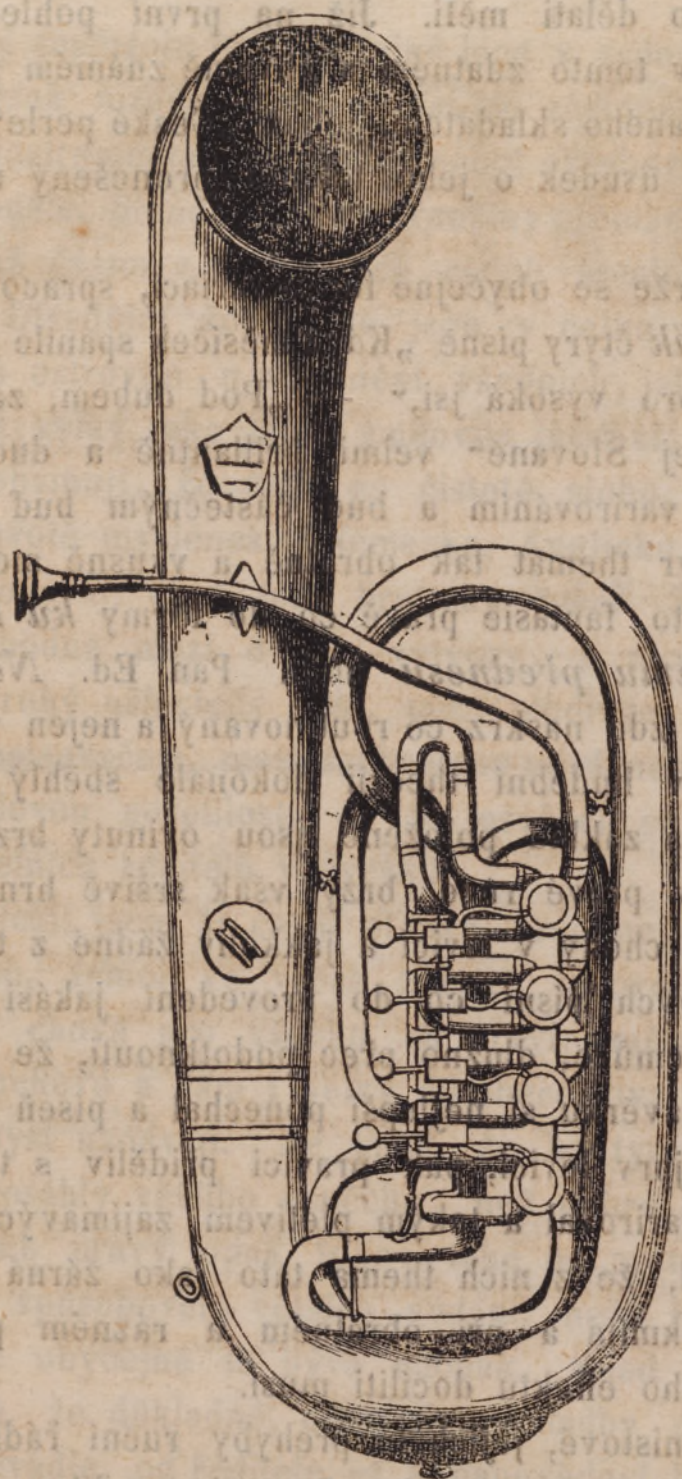
Pianistové, jejichžto přehyby ruční rádně vycvičeny jsou, najdou v této fantasii netoliko příjemnou, alebrž i vděčnou hudbu; neboť kromě něco těžkých a namahavých oktávních chodů dají se těžkosti tu umístěné stálým cvičením snadno překonati.

Sloužit nám to k velkému potěšení, že jsme se potkali s plodem, jenž nad Schulhoffovou skladbu op. 10 vyniká a kojíme se sladkou nadějí, že nás p. Ed. *Nápravník* opět novým plodem potěší. Zevnější úprava je slušná a některé malé chyby v tisku snadno si každý opraví. Fantázie tato věnována jest jeho Osvícenosti, hraběti Janu z Harrachů.

Punto.

Glagol.

Dle slibu podáváme zde vyobrazení *Glagolu*, k němuž následující slova připojujeme. Nástroj tento, jenž od p. A. J. *Rotta*, továrníka hudebních nástrojů v Praze vynalezen jest, vyznamenává se před eufoniem a podobnými nástroji tím, že zvláštní konstrukcí zvukové kupky (Schallbecher), jakož i rozměrem trub tón ještě jednou tak silný jest jako u eufionu. Vrchní a zpodní tóny jsou jadrné a dají se snadno z nástroje vyloudit. Vylouzené tóny nejdou do vzduchu jako při obyčejných nástrojích, nýbrž rovnoběžně s orchestrem. Jelikož kon-

strukce zvukové kupky také jest, že se zvuk tam vésti může, kamž si jej kdo přeje, bude nástroj „Glagol“ zvláště vítán všem vojenským kapellám jakož i každému orchestru.

Šťastný nálezce p. A. J. Rott obdržel již několik zakázek od vojenských kapel z cizozemska na český „Glagol.“ Co se zacházení s nástrojem tímto dotýče, troubí se na něho jako na eufonion. E. Meliš.

Šebastian Bach a jeho syn.

Novela.

(Pokračování.)

„Poslyš tedy,“ řekl Bach, „já ti to přečtu.“

„Drahý mistře Šebestiane!

„Především srdečný Pozdrav Bůh ode mne a od mé ženy. Zdrávi jsme všickni. Abyste ale zkrátka věděl, proč jsem k Vám poslal zvláštní příležitost, poslyšte následující příběh.

„Francouz Marchand přišel do Drážďan, seznámil se s Denhofovou a její protekcí dával včera u dvora koncert. Pravda jest, ten chlap má něco v prstech,

„přednáší některé věty zcela mistrně, při adagiu jest jeho tón dosti jemný a krescendo přednáší proklatě „dobře, ale vezmi mne — jestli Vy to neumíte také tak. O tom ale, co hraje, nechci se ani zmíniti. Jest to vše duchaprázdná a suchopárná dudlanice, jeho myšlenky jsou beze všeho vzletu a bez výrazu. Ale u dvoru se jim to líbí — divte se jen tomu, Jeho Jasnost dala se tím omámiti, a podává tomu chlapovi nesmírnou sumu, aby zde jen zůstal za dvorního skladatele a čert ví co ještě více. Že to nás, Drážďanské hudebníky, mrzí, můžete si pomysli. Nejmilostivější paní se také na to divně dívá, a když jsem jí nedávno několik slov o Vás vypravoval, velice se nad tím potěšila, pravíc že jí to přichází právě příhodně. A tu nedávno při tabuli, když se Marchand zase jako obyčejně vypínal, dala mu před Jeho Jasností zřejmě znáti, že toho nemá zapotřebí, a že jsou ještě jiní hudebníci, jimž řeménky u bot rozvázati ani hoden není, a konečně Vás jmenovala jmenovitě, pravíc že mnohem více umíte než on. Na to povstala pře, Jeho Jasnost dala mě zavolati a tázal se mne co o tom soudím. Já řku, že dokážu, že Francouz prohraje, pakli že s Vámi v hudební souboj vejde. Mám Vás tedy ve jmenu Jeho Jasnosti pozvati, abyste na týden do Drážďan přišel a s Marchandem se založil. Jen to neodepřte a přijďte, nemůžeme věděti, jaké to následky míti bude.“

„Pozdravujte mnohokrát Vaší milou ženu, a ať Vám nezbraňuje a nechá Vás jíti. To jest vše, co Vám mám sděliti, všechno druhé ponechávám si k ústní rozprávce.“

„Tedy příznivou odpověď.“

„Pozdrav Vás a celou Vaši rodinu Bůh!

„to Vám přeje Váš starý

„Volumier.“

Povstala přestávka, v níž jen slyšeti bylo pohybování Miroslavova pera.

„To bude pěkná komedie,“ řekla Bachová. „Ty máš odjeti tak kvapně jakoby nic? A až do Drážďan? — Můj Bože, kdo pak má všechno za tak krátký čas zříditi?“

„Pravda, — ale já přece musím, má milá, sice by mysleli, že mám strachy před tím „parlez vous.“ — To přece nejde!“

„Nu arcif, arcif, já to nahlížím. Nahlížím ale také, že se Volumier chce zbaviti toho Marchanda a k tomu jest poctivý Bach dost dobrý, když to ti hlupáci nezmožou. Kdyby ale někdo z nich měl něčeho pro tebe učiniti, abysi se dostal do Drážďan a obdržel místo u kurfirsty, tu by jistě nikdo nechtěl ničeho o tobě věděti.“

„Hahaha,“ zasmál se Bach. „To se rozumí! To by bylo ale také příliš mnoho od nich žádáno. Viz, ženo, při řemesle přestává přátelství. — Prece se nebudou chtít zbavit toho Marchanda proto, aby Bach jim zase do cesty vstoupil? — Co je ale na tom? Jestli sedím v Drážďanech nebo zde? co pak se mohu tam více státi nežli Šebestianem Bachem? — Nu? chceš jíti s sebou?“

„Co pak ti to napadá! Vždyť musím zůstatí při dětech. Ale Miroslava si vezmi s sebou, prokážeš mu tím velkou radost a nebudeš také samotén. Večír promluvíme více o tom. Musím hned všechno na cestu obstarati.“

Bachová odběhla. Za chvíli povstal hřmot v domě, jež dokazoval, že přípravy ku cestě se již dělají.

Otec a syn zůstali samotní. Šebestian patřil s vnitřní spokojeností na hochu, jenž poslední notu napsav, ještě jednou svou práci prohlídnul, pak rukou po péru sahnuv, rychle, patře na otce, vstal.

Usmívaje se, vstoupil otec k stolku. „Ty's chtěl něco změnití? — Pamatuj si to, hned po práci nesmí se nikdy zlepšovati. Co stojí to stojí.“ — Pak si sednul k stolku, skoumaje práci. — „Co pak jsi chtěl změnití?“ tázal se najednou otec.

„Myslil jsem, že to jest špatný přechod a že musí býti lepší.“

„Neznám jiného, jenž by se lépe hodil. — Vidiš tedy z toho, že člověk v prvním zápalu hned přetrhovati nesmí. Když jsem byl tak stár, jako ty, často jsem si zlepšováním ještě více chyb do skladby nadělal. — Nu ale já jsem spokojen. Konec se hodí zcela k začátku. Jestli tak pokračovati budeš, staneš se zdatným hudebníkem.“ Pak vzal hochu na klín, a Miroslav,

objímaje svého otce okolo krku, tiskl svůj žhoucí obličej na jeho prsa.

„Poslyš, Miroslave,“ řekl Bach po chvíli kvapně, „musím na týden do Drážďan na dvůr k mistru Volumieru; matka nemůže s sebou, proto že jest zaměstnána, pročez ty mě vyprovodiš.“

Hlasitý jásot byl odpovědí Miroslavovou. Co divu, že ve své duši o mistřích Drážďanských, o dvorní kapele, o komorní hudbě a o skvělé opeře, již tehdá kurfirst August zařídil, si pojmy utvořil, které báchorky v tisíc a jedné noci ještě zastínily.

To věděl starý Bach dobře a odeslav hochu s několika nepatrnými rozkazy pryč, přenechal ho sobě samu a jeho blouznivým snům. — —

Šebestian, přijmuv hudební zápas s Francouzem Marchandem, opustil několik dní na to s Miroslavem tichý Výmar. Poslední pozdravení odesílají manžel a syn, než se jim ještě jejich domek z očí ztrácí, matce a manželce Bachové, která, nejmladšího syna Bernharda na rukou majíc, co dělati má, aby divého Christofa udržela, kdežto tříletý Emanuel, hlasitě slze, otce volá, domnívaje se že se tento více nenavratí. —

Jednoduchost a pokoj, téměř nikdy neporušená jednotvárnost v městečku, jako Výmar a v domku, jako Bachův byl, právě na odporu byly změtenému těku v sídelním městě v Drážďanech a rozmanitým změnám u dvoru kurfirsta Augusta Silného.

Kočár se zastaví a radostně přivítá Volumier starého, veleváženého přítele svého, pohladí Miroslavovy tváře a vede oba nahoru do světnice, kde je dobrá večere očekává, kdežto služebníci dole oboz přijímají.

(Pokračování.)

Feuilleton.

Z Prahy.

Královské zemské divadlo. Proslavený tenorista Tichatschek, byv v roce 1807 ve Weckelsdorfu v Čechách narozen, vstoupil na divadelní dráhu nejprve v Štyrském Hradei. Zdržev se tam od roku 1834 až do roku 1837, učinil svými skvělými výstupy Drážďanskou dvorskou divadelní direkcí na sebe pozornu, kteráž Tichatschka získala, a až doposaváde upoutati dovedla. Od roku 1838 zpívá Tichatschek nejen v Drážďanech, nýbrž koná též v čase dovolení umělecké cesty takřka po celém Německu. Kde Tichatschek co Rienzi vystoupil, tam koluje jen jedno smýšlení, jeden úsudek. Rienzi nenalezl posud lepšího zastupitele a protož čítá každý tuto úlohu vším právem za nejlepší. Jeho posud výdatný organ do A sahající, spojen s podivuhodnou vokalisací, jakož výtečné pojmání každé úlohy co do

zpěvu tak i do hry, poslěze jeho vzorný recitativ jsou vlastnosti, které spojeny bysme marně u všech německých tenorů marně hledali. Velice působil na Tichatschka Wagner v roce 1843, kde v Drážďanech poprvé Rienzi se provozoval; že však Wagnerovy opery v repertoire se uvedly, přičítá se za zásluhu pouze Tichatschkovi. Jeho zvláště čistou intonací poznali jsme v Tanhäusru, kterou by mnohý zpěvák zapotřebí měl, chtěl-li by v třetím dějství jeho alespoň ve zpěvu nápodobňovat. Vypravování o cestě do Říma v této zpěvohře pojmul zcela jinak, než toho ostatní zpěváci obyčejně činí; celek vylíčil tak trefně, jak si toho Wagner co básník a skladatel přátí může. Že se Tichatschkova mistrnost v té samé míře též i v zpěvohrách ze starších dob pocházejících objevila, osvědčil úkolem Eleazara v Halle vyho opeře „Židovka.“ Nikoliv bažení po efektech, nýbrž pravé umění jest mu nade všecko. Bohužel

nenášel však Tichatschek u nás patričních zastupitelů úkolů Rechy a prince. Že mladá a nadaná síla, jako jest sl. Grabingrová, na zdejších v rozervanosti spočívajícím jevišti vždy více a více do hlubin svých obvyklých necnosti klesá, zdá se, jak již dříve vysloveno, uskutečnití. Setrvá-li slečna v tomto osudném postavení, dočká se brzo nevyhnutelných následků. Pan Na ch b a u e r (princ) vynechal, jak obyčejně, svá sola, a figuroval v tercetu 2. jednání pouze co do počtu osob a ne zpěváků. Velikou nedbalostí jmenujeme posléze jaký školácký přechod, jež p. kapelník ve 4. jednání improvisoval. P. Tichatschek dosáhl skvělých výsledků, čehož se každý sám dovtípí; že však náš výtečný a genialní krajan a nyní host více účastenství a pozornosti od obecenstva zasluhuje, toho měl se každý dovtípnouti. Důkaz toho nevalná návštěva v posledních dvou večerech. E.

— Pavel Josef Šafařík, velký patriarcha vědy slovanské, zemřel ve středu dne 26. června o 1/2 1 hodiny s poledne a byl v pátek v 6 hodin večer na evangelickém hřbitově slavně pochován. Dříve, než průvod započal, zpíval „Hlahol“ smuteční sbor od T. Bradského a na hřbitově od L. Procházky. Cípy u vozu nesli naši výtečníci, pánové: Palacký, Rieger, Brauner, Erben, Wenzig, Tomek, Vocel a slovinský poslanec Toman. Za rakví nesli úředníci c. k. knihovny řády Šafaříkovy a „Slovanské Starožitnosti.“ Za rakví šli synové Šafaříkovy a jeho zeť, pak p. místopředseda hrabě Forgách, purkmistr Pštros, rektor magnificus Tuna a množství učenců, umělců, spisovatelů, měšťanů atd. Věčný mír a nesmrtelná sláva budiž nesmrtelnému tomuto geniu!

— Koncert. Ve prospěch pohořelců v Trátnově, v Roudnici a v Nových Dvorech uspořádal umělecký spolek „Arkadia“ ve skvostně ozdobeném Žofínském sále dne 19. června zajímavý koncert. Začátek učiněn byl zdařilou a k provedení nesnadnou ouverturou k zpěvohře „Lesní kvítko“ od J. Fr. Kittla. Orkestr konservatoria hudby přednesl skladbu vedením pana prof. Mildnera velmi čistě a čile, k čemuž smyčcové figurace, pilně študované, nemálo přispěly. Po německém proslovu od Václava Ernsta, který sl. Remosani přednesla, následovaly dvě písně od Fr. Škroupa, zpívané od pana Reichla. Ozdobou celého koncertu byl náš klavírní velikán Alex. Dreyschock. Hrál F-moll koncert Karla M. z Webrů a ku konci „Fantasie Impromptu“ od Chopina a „Noveletku“ od R. Schumanna. Nesmírný potlesk nepřestal dříve, až když po třetí ke klavíru zasednul, a četné, jásající obecenstvo Lisztovou Rapsodií, obromnými těžkostmi oplývající, uspokojil. Pan Hardtmuth zpíval jednu píseň od A. Grunda, pan Goltermann hrál podložený nápěv na první Praeludium temperovaného klavíru od Bacha a nikoliv, jak na programu stálo, svou vlastní skladbu. Český dvojzpěv od A. V. Ambrose přednesly slečny Arnoštka Váterová a Anna Tvrďá. Skladba ta obohátí naši poněkud v oboru tomto chudou hudební literaturu, a jest nám proto vítána. Čistý výnos koncertu převyšuje dle doslechu zna-

menitou sumu 1700 zl. r. č. Sál byl dle návrhu redaktora pana Ferd. Mikovce velmi elegantně a významně okrášlen. E.

— Náš rodák, professor Moscheles v Lipsku, jenž již mnoha let veřejně na piano nehrál, byl od společnosti „Harmonie-Society“ v Londýně vyzván, by v koncertě dne 24. června v Londýně vystoupil. Náš výtečný umělec přednášel svůj G-moll koncert se skvělým výsledkem.

— Dedikaci ouvertury „Vlasty“ na české národní písně pro orkestr od chvalně známého Ed. Nápravníka přijal, jak se dovidáme, Jeho Jasnost kníže Karel ze Švarcenberků.

— Náš rodák pan Alojs Ander zpíval pohostinsku v Mannheimu a Frankfurtě s největším úspěchem. Jmenovitě zbudil jeho Raoul a Lohengrin veliké sensace. Věnce, květiny a pollesky neměly konce. Místa jsou vždy při zvýšených cenách rozprodána.

— Čtvrtý díl národních písní českých, od K. J. Erbena sebranych a od Martinovského harmonisovaných, vyjde konečně asi ve čtyřech nedělích nákladem J. Hoffmanna v Praze. Jak doslycháme, obsahuje tento díl vzácné poklady zvláště pro skladatele české národní opery.

— Pan Rafael, člen zdejšího divadla, dostal nabídnutí, by přijal místo co basso buffo ve Wiesbadenu.

(II*) **Z Bohdanče.** (Akademie.) Dne 23. června byla uspořádána v našem malém městě hudební a deklamatorní zábava ve prospěch dcery národa „Zdeňky Havlíčkové.“ Všecky třídy obyvatelstva sešly se četně a dokázaly, že v nich koluje krev praotců našich. Na pianu přednesl desítiletý syn zdejšího pana měšťanosty malý koncert od Černého s průvodem smyčcových nástrojů uhlazeně a živě, začež byl hojnou pochvalou odměněn. Malý koncertista ten osvědčuje, že při obezřelém dalším vedení výtečníkem na tom nástroji státi se může. České deklamace a čtvero zpěvy rozehrály mysl všech přítomných. Předneseny byly: „Čechoslovan“ od V. Zavrta. „Dcerám Českým“ od Gernerera (oba ze Zábaje) a více jiných českých zpěvů. Kéžby zařídili zvláště pp. ředitelové spolků zpěvackých zábavy k tomu cíli!

** **Z Klatov.** (Produkce zpěv. spolku.) Klatovský zpěvacký spolek uspořádal dne 30. června mimořádnou produkci v sále hostince „u slunce“, jejížto polovice čistého výnosu věnována bude k dobročinnému účeli. Program obsahuje sbory: 1. Žalm od Ond. Zöllnera v češtině. 2. Proslov od Alojse Vojtěcha Šmilkovského. 3. „Nevěrný milý“ od Fr. Lad. Čelakovského. Hudba od Em. Vašáka. 4. „Pohled krásná“, od Václava Hanky, hudba pro solový čtvero zpěv od Václ. Horáka. 5. Šumavská od Václ. Seidla, hudba od Petra Jirgesa. 6. „Tři doby v zemi české“ od Bole-slava Jablonského. 7. „Zpěv mlátcův.“ Hudba od Karasa. 8. „Kovářská.“ 9. Drubý quodlibet od Karla Slavíka.

*) Ráče častěji dopisovat!

***) Panu S. v K. Žádáme Vás o referat této besedy. Red.

Z Kolína. (Akademie.) Dlouho, dlouho náš zpěvácký spolek podrímal a zdálo se již, že na dobro usnul. Den 20. června však nás ale poučil, že posud žije — nebo živoří. Na ten den byla uspořádána hudební a deklamatorní zábava v prospěch pohorelých Novodvorských. Obecenstvo osvědčilo svou hojnou návštěvou, že bere účast v radostech i žalostech pospolitých. Výnos čistý obnášel 67 zl. r. č., jež se hned nešťastníkům těm odeslal. Promluvime něco o produkci samé. Slyšeli jsme nejprve ouverturu k operě „Norma“, pak čtvero zpěvy „Na Prahu“, od V. H. Veita, „Milenev stesk“, od V. Horáka; „Svítání lásky“ od Procházky a konečně „Vlastenecká“ od Láblera. Dále provedeny byly variace na národní písně od Kavána, nocturno od Chopina, pak písně „Výstraha“ a „Sen“ od Kavána. Orkestr pod ochotným vedením p. Navrátila by zajisté prospíval, kdyby se značněji se strany obecenstva podporoval. Že mnozí pp. učitelové laskavě při něm spoluúčinkují, slouží jim ku cti; dokazují tím, že neliknují pro dobro všeobecné působiti. Sbory byly rázně provedeny. Nedá se zapřít mnohá vada, jež na ujmu celku jest. Miním tím upozornit některé pp. zpěváky, kteří v hudbě laiky jsou a proto jen s jakousi okázalostí figurují. Bez cvičení není umění; co platno spolku 50 údů, když se rádně necvičí. Nevyhnutelno jest aspoň trochu předpravy k zpěvu míti. Potřeba s láskou a odhodlaností ruky k dílu přiložiti. V krátkém čase dobyl si zpěvácký spolek Kolínský valné chvály a čestného jména — bude-li se ale v té lhostejnosti a líknivosti pokračovati, jak nyní — tu mu prorokovat mohu, ač žádnou Sibyllou nejsem — brzký úpadek. Tomu bohdá ani slovíčné učitelstvo zdejší nepřipustí, anto polovičku účinkujících údů tvoří. — P. Kaván co pianista i co skladatel jest vůbec známá osobnost, proto vychalovati tuto jej, bylo by dříví do lesa nositi. Po produkci se tancilo. Taneční hudba jest zde jak se říká „na psu.“ — Mrzuté jest poslouchati staré kusy, jež o posvícení v každé vísec uslyšíme. Při takovéto kočičině špatně se budí krasocit. Škoda, že žádný se toho ujmouli nechce. — Účel hudby jest, ať si kostelní, neb salonní, neb taneční — zušlechtění mravů a srdce, jemnosti citů, buzení krasocitu. — Proto nemá se v žádném ohledu zanedbávati. O kostelní hudbě praveno již v tomto listu — jsem toho náhledu též a souhlasím úplně s p. dopisovatelem. Pozorovat lze, že se poněkud p. ředitel kůru, ne pak varhaník polepsil. Snad čím dál bude líp! — Podruhé více. A. Bodlák*).

Z Mělníka. (Akademie.) Přičiněním a šlechtěnou snahou Jeho Jasnosti knížete Rudolfa z Thurn-Taxisů uspořádána byla zde akademie ku prospěchu pohorelých v Roudnici. Začátek učiněn byl zdařilým proslovem od Pešky, jež sl. Janovská s citem a výrazem přednesla. V akademii samé zúčastnili se J. Jasnost šlechtěná kněžna Jenny z Taxisů, účinný národní pěvec p. J. L. Lukes a pak F. Pivoda a Procházka. Ze sborů slyšeli jsme „Dívča“ a „Žaloba“ od nadaného moravského skladatele P. Křížkovského, jejichžto provedení správným, nuancovaným a zdařilým se nazvali může. Zpěvácký spolek Mělnický, k němuž se i ochotný zpěv. spolek Mladoboleslavský připojil, osvědčil vedením rázného p. Lukese velkou

snahu a horlivost u studování sborů, za což oboum chvála vzdána budiž. Co se sborů Křížkovského dotýče, netřeba o nich šire mluvit, neboť okolnost ta, že se všude s nejskvělejšími výsledky provozují, ukazuje na jejich jadrnost a ryzost*). J. J. kněžna Jenny z Taxisů zpívala první cenou poctěnou píseň „I šepce kvítí“ (text od Körschnerovy) od Ed. Nápravníka a „Oumysl české děvy“ a dostala navzdor přílišnému horku, v sále panujícímu, tak svému úkolu, že velkou pochvalou odměněna byla. Na to přednášel p. Lukes české národní písně, jak? nemusíme povídati; uchvátil svým významným, cituplným a okouzlujícím přednesem srdce všech posluchačů a byl bouřlivým potleskem a nesmírnou chválou obsypán. Dále byla provedena píseň „Pravý Čech“ s velmi ráznými slovy od Majera a duetto „Zastaveničko“ od plodného L. Procházky. Duetto toto pohybuje se ustavičně ve vysoké poloze a unavuje pěvce, Pan Lukes a paní kněžna z Taxisů provedli je s utěšeným výsledkem. Pan Pivoda zpíval „Vlasteneckou“, píseň to z Vesny, která nás nikterak neuspokojila. Ráznost slov p. Peškových nezíská ničehož hudbou touto, ba naopak dochází ní ujmý; než nač posuzovati skladbu, o níž se hudební kritik „Dalibora“ v minulém čísle vyjádřil. Pan Pivoda zpíval tuto svou píseň přiměřeně, avšak tam, kde k efektu největší síly zapotřebí jest, schází tomuto pěvci buď hmotná neb duševní síla. Dále zpíval p. Pivoda též „Kovářskou“ od Riegra a p. Přerhof přednesl některé deklamovanky. Posléze slyšeli jsme p. Procházku přednáseti skladbu na piano od Chopina a komposici svou a ačkoliv je s chvalnou obratností provedl, nepředpovídáme mu co pianistovi žádnou značnou budoucnost. F. V.

Z Nové Paky. (Akademie.) Zpěvácký spolek Novopacký dával dne 23. června 1861 v sále u „zlatého hrozu“ ku prospěchu Trutnovských a Roudnických pohorelých akademii, jejížto program byl následující: Oddělení I. 1. Ouvertura k operě „Kouzelná flétna“ od Mozarta. 2. „Dlouho buď zdráv“, sbor od Al. Jelena. 3. „To se nesluší“, deklamovanka od J. K. Tyla. 4. „Poletuje holubice“, píseň pro tenor od K. Bendla (příloha k Daliboru). 5. „Kadrilla dle národních písní“ od Ferd. Hellera. Oddělení II. 6. „Ouvertura z národních písní“ od Ed. Nápravníka. 7. „Žárlivý basar“, humoristický čtvero zpěv od J. L. Zvonare. 8. „České pivo, zpěv a děvy české“, píseň od Fr. Pivody. 9. „Vlastenka“, sbor od H. Vojáčka (ze Zábaje). 10. „Milenka“, sbor.

Od sv. Matěje v Šarce, dne 24. června 1861. (Beseda.) Beseda zde odbývaná byla slabá. První oddělení počalo sborem, jenž byl tak ledajaks odzpíván. Pan S. hrál na violon dosti uhlazeně. Těšili jsme se opravdu na páně Buryanovy „české písně“, ale člověk miní a pan — aranžér mění! Slyšeli jsme jen nudnou „Lindo! Lindo!“ v překladu páně Buryanovu. A měl také dobře ten pan zpěvák! V Praze je to něco jiného — zpívat národní, ale na venku?! — tu to nejde, zde zpívá často mnohý lépe národní písně — než mnohý osvícený zpěvák! Číslo, které bylo s to, obecenstvo v pravém smyslu slova upokojit — byla hra na lesnici. Jak p. Koubek deklamuje — to vědí už i v Děšicích! — Pan Führer zpíval „ztracené srdce“ mdle! Byl by dobrým zpěvákem — neschází mu k tomu

*) Vaše dopisy budou nám vítány.

*) Jak dostýcháme, vyjde co nevidět tiskem „Utonul“ a „Zatoč se“, sbory to velmi zdařilé tiskem v Praze. Red.

praničeho; — ale jak nahlížíme on zpívá — aby právě zpíval. Finis corona opus; t. j. nejlepší si nech naposled! Slečna M. J. nehodí se vůbec k deklamaci. Její zevnějšek je spanilý — ale není všecko zlato, co se třpytí; ta její nevčasná gesta, monotonná řeč — dokazovaly, že sotva slečna věděla — co právě deklamuje! Častým cvičením by se snad dalo něčeho docílit, ale k tomu je zapotřebí času a jiného informatora; alespoň my radíme, by se slečna na podobné výstupy lépe připravila — a pro nynějšek nevystupovala. Hellerova kadryla byla balsámem na obdržené rány. Litujeme jenom, že nebyla návštěva hojnější: neb byla beseda ku prospěchu Roudnických pobořelých odbývána.

Z Charkova. 30. května/11. června. 1861. (Úvod. Čechové v Charkově. — A. Dreyschok a [Ráčkovi. — Theofil Spakovský.) Doufaje, že nemilé Vám nebude, dozvídati se časem i o hudebních poměrech a novinkách zdejšího města Charkova, nmínil jsem si, podat nějakou Vám zprávu, žádaje toliko, aby ste neráčil natahovati češtinu a popis můj na loket kritický tak, až by praskly; neboť my Češi, zvláště okolo 20. let v Rusku již žijící, snadno zapomínáme svou mateřštinu, míchajíce ji s Ruštinou; což jednak nám nepřekáží; zůstáváme tělem i duší Čechy. V jižním Rusku nachází se mnoho Čechů, rozumí se hudebníků. A co by zde v Rusku jiného Čech dělal, nežli hrát, zpíval, i hrát a zpívat učil? Jsmeť hudební apoštolové, hlásající a rozšiřující po všech světa končinách slova citu, srdce i duši na rozličných nástrojích, někdy ovšem i ne s apoštolskou výmluvností a osvědčeností. Ale to nic nedělá; přec zůstaneme hudebníky a učiteli veškerého člověčenstva. Vynálezce prvních hudebních nástrojů Jubal, — z pokolení Kaina — byl prý naším praotcem; jsmeť tedy hudebníci po veškerém světě roztroušení a — horké krve. — A že jsme schopni k učitelství, dokazuje to, že prý p. Kittl uvedl jen na žádost archanděla tažnou posáunu do konservatoria co obligatní nástroj, aby jej tomuto nástroji některý Čech naučil k soudnému troubití dni, jenž prý co nevidět přijíti má. — A tam nahoře bez českého učitele nic dokázat nemohou! Dřív tam byl Němec; ale od pálenky ztrativ „ansoc“, a byv přes příliš chlubitivý, dostal „obšid.“ — Za takovou úsluhu přislíbil archanděl z dlouhého spánku pana Kittla nejprve probuditi, — — a jemu při tom, bude-li mít na čase, ještě i nějakou českou píseň zazpívat. — Zde nacházejí se 3 Češi: Václav Volner, učitel na cis. ústavu pro šlechtické dívky, Vojtěch Král a Jos. Vlček, vesměs žáci varhanické školy. Všem se dobře vede; mají mnoho práce i nejlepší hodiny, dostávajíce za úrok 2 i 3 rub. stř. Jména několika ostatních, nazvíce Němců, nejsou zde valně známa. Hudba se zde pravda pěstuje, ale bez lásky. U vyšší třídy drží se co luxus, móda; co předmět patřící nevyhnutelně k všeobecnému vzdělání. Ale vlastně pro hudbu najde se zde pořidku trochu smyslu. Z chlapců málo kdo se učí; z většího dílu děvčata; a [jak dorostou a tím vším zevnitřním bleskem si přičarují ženicha a manžela, jsou k hudbě nejen lhostejnými, ale docela jí opovrhují. Bývají ovšem výmínky, ale jsou tak řídké, jako jest láska Němce k Čechu nebo k Slovanu vůbec řídká. — Mezi

národem umírá hudebních schopností nešmírně mnoho, zvláště zde v musikálním Malorusku, jelikož chudáci žádných k vyučování nemajíce prostředků a příležitosti, — žádný veřejný dosud hudební ústav zde není — schází ze světa v takovém skoro stavu, v jakovém byli na něj přišli. Mluvílo a psalo se zde již lecos o založení konservatoria, jmenovitě v Petrohradě a Oděsse, ale k žádnému dosud nepřichází to výsledku, aniž snad tak brzo přijde. Ve Varšavě ovšem založen takový ústav, a Poláci — čest jim a sláva! — dobrovolně darovali na něj více nežli 200000 rublů stř.; kapitál ale leží, jako kapitál pro české divadlo, a nic se tu i tam nedělá. — Pan Apolinarius de Koutský, ředitel nominálního konservatoria ve Varšavě, mohl by si veliké získati zásluhy o hudební vzdělání svých krajanů, ale — „co není s hůry dáno, v hapatice nekoupíš.“ — Nedávno dávali zde Alex. Dreyschok i rodina Ráčkova koncerty. Zbytečné bylo by vypravovati, jak hrali, jelikož známá vůbec věc, jak obyčejně hrají. Litovati toliko jest, že jich koncerty nebyly valně naplněny; odtud jeli do Moskvy. — Slyším právě, že z cis. zdejšího ústavu pro šlechtičky budou všichni Davidové učitelové vyloučeni, a jich místa zastoupena budou Ceciliemi. Sv. David byl přece jen výborný hudebník: harfeník, bassista, skladatel a učitel, což vše se o Cecilkách říci nemůže. — Tyty dni zemřel zde Theophil Špakovský, známý a na slovo vzatý výtečný pianista a učitel. Byl pohřben po obřadu ruském, bez vsí slavnosti, jaká by byla příslušela takovému výtečníku, jako byl zvěčnělý Špakovský. Ctitelové hudebního jeho talentu a dobrých vlastností — Češi — míní uspořádati budoucí týden v zdejším katolickém chrámu Mozartovo rekviem, o jehož provedení milo-li Vám bude, neopomenouti podat svým časem zevrubnou zprávu.* Prozatím dost; budoucně více. S Bohem! Vraštil.

Paříž. Jak známo, hrál Liszt při zdejším pobytu mimo v Tuilleriích též u hraběnky Wałewské, u básníka Lamartina, u Rossiniho, továrníka pian Erarda a v jiných kruzích umělců. Za tou příčinou pravil Rossini o něm: „Liszt vždy praví, že více nehraje; já však nacházím, že vždy ještě více hraje, než všickni ostatní. Litolff přibyl sem a kojí se nadějí, že jeho šaktová opera „Rodriquez de Toledo“ od ředitelstva cis. opery přijata bude. — Ministr války nařídil, by se zřídily plukovní hudební školy a uložil ředitelům těchto škol za povinnost, by cvičení ve zpěvu právě tak pečlivě, jako cvičení na plechové nástroje, se pěstovalo.

Videň. Ant. Rubinstein odebral se odtud do Švýcarska, kdež až do 25. sáří zůstane. Podobizna jeho v oceli rytá vyjde co nevidět v skladě Schuberta a sp.

*) Víťáme srdečně Vaše nabídnutí, které nám je velice milé
Pište nám častěji. Red.

Listárna.

Pánu A. Ibn. v Ous... Vaše skladba pro varhany vyjde co příloha k Daliboru. Panu K. v Sed. Nelze báseň Vaši uveřejnit z té příčiny, jižto bych Vám jen ústně sděliti musel. Pánu Vraš . . . v Charkově. Prof. Fr. Bl. Vás srdečně pozdravuje.